

Wat is een professionele dialoog?

Voor een groep scholen ga ik, als alles goed is, binnenkort aan de slag om ze te helpen met het voeren van de professionele dialoog. Ze vroegen mij, terecht, te omschrijven wat nu de professionele dialoog eigenlijk is. Dat zette me weer aan het denken, en ik kwam tot de volgende omschrijving, die ik ook via mijn blog wil delen. Hierbij.

Een professionele dialoog is een gesprek tussen collega-beroepsbeoefenaren over de kwaliteit en beoogde resultaten van hun werk. Het onderscheidt zich van een gewoon gesprek, doordat bewust aandacht wordt besteed aan enkele specifieke kenmerken:

Onderzoekend karakter. Er wordt niet zo snel mogelijk naar een oplossing of besluit gestreefd, maar er wordt ruimte gemaakt om verschillende perspectieven op de kwestie te beschouwen. Het heen en weer pendelen tussen verschillende perspectieven (dialoog) maakt dat er nieuwe inzichten kunnen ontstaan.

Een gezamenlijk (groter) belang. Het gesprek wordt gevoerd vanuit het besef dat de deelnemers samen een groter belang delen. Dat belang is direct af te leiden uit de kern van de professie. In een school heeft dat doorgaans te maken met de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van leerlingen.

Concrete aanleiding of casus. In het gesprek wordt een reëel voorval uit de directe ervaring van de betrokkenen besproken, waarmee het thema concreet gemaakt wordt. Zo wordt voorkomen dat het gesprek te algemeen blijft.

Persoonlijke dimensie. In het gesprek is ruimte en aandacht voor de persoonlijke beleving van betrokkenen. Naast cognitieve, rationele argumenten spelen namelijk ook gevoelens een rol. Deze gevoelens zijn van belang omdat ze naar drijfveren en kernwaarden verwijzen, die een belangrijke rol spelen in professionele afwegingen.

Zorgvuldigheid van spreken. Bovenstaande kenmerken maken duidelijk dat zorgvuldigheid in de communicatie van belang is, met name waar het gaat om luisteren, empathie tonen, en het uitstellen van oordeel. Alle gespreksdeelnemers zijn zich daarvan bewust en zijn hierop aanspreekbaar.

Je kunt het vergelijken met boekhouden. Daarvoor is er ooit een systeem bedacht met het dubbel noteren van alle posten, zodat je altijd kunt checken of de stroom geld in correspondeert met de stroom geld uit, en datgene wat er nog in kas is. Het is op zich niet heel ingewikkeld, maar het is wel belangrijk dat je het regelmatig bijhoudt en er een beetje precies in bent, anders wordt het een rommeltje en is het niet duidelijk hoeveel geld er beschikbaar is. Dat is lastig als je initiatieven wilt nemen.

Zo kun je ook naar professionele communicatie kijken. Daar gebruiken we vaak geen systeem voor, we doen eigenlijk maar wat. Dat mag natuurlijk, niemand kan je verplichten zorgvuldig te zijn in je communicatie. Maar dan moet je niet raar opkijken, als het inderdaad een rommeltje wordt, en niemand eigenlijk goed weet waar hij aan toe is. Dat is lastig als je initiatieven wilt nemen. En uiteindelijk is het daar om begonnen in organisaties: ruimte maken voor gezamenlijke initiatieven om een doel te bereiken.